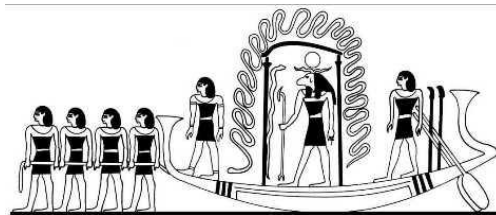

MEHEN Nieuws (40)

27 februari 2017

MEHEN, Studiecentrum voor het oude Egypte

Beste donateurs en liefhebbers van het oude Egypte,

Dit is het 40^e nummer van Mehen Nieuws, dat betekent dat al bijna 7 jaar het Mehen Nieuws wordt verstuurd. Mehen bestaat overigens dit jaar al weer 15 jaar en als non-profit stichting ruim 7 jaar. De afgelopen jaren heeft Mehen al veel donaties kunnen geven (zie daarvoor www.mehen.nl). De 1^e donatie van dit jaar is een bedrag van € 2.760,-- bestemd voor het maken van een website om het Munro-project, o.l.v. dr. A. Veldmeijer, toegankelijk te maken. We houden u op de hoogte van het verloop van dit project.

De komende periode heeft Mehen weer een aantal interessante evenementen gepland, om te beginnen natuurlijk de lezingen en de twee reisjes naar de grote tentoonstelling over Ramses II in Karlsruhe. Ook de zomercursus, uitsluitend over de tempel van Edfoe, komt er aan en daarvoor natuurlijk nog de Mehendag op 24 juni.

Naast het lezingen- en cursusprogramma, komen in dit nummer nog aan de orde:

- de Egyptische collectie in het Musée des Confluences te Lyon
- de tentoonstellingsrubriek van Ingrid van Sprakelaar
- ronde tempels ontdekt bij Kerma (Soedan)
- de boekenverkoop

Musée des Confluences te Lyon

Het aantal donateurs, de levenslijn voor Mehen, is in 2017 al weer ruim 100. Hartelijk dank voor uw betrokkenheid bij Mehen. Het donateurschap loopt per kalenderjaar en biedt een aantal voordelen, zoals korting bij lezingen, cursussen, reizen en korting bij aankoop van het boek Mehen, Essays over het oude Egypte. Indien u nog niet uw donatie hebt overgemaakt, dan kunt u dat uiteraard nog doen.

woensdag 15 maart 2017 om 14.00 te Leiden, RMO
Hatsjepsot en haar tempel te Deir el Bahri. Lezing door Jan Koek

Het bekendste bouwwerk tijdens de regering van de vrouwelijke farao Hatsjepsot is ongetwijfeld de tempel Deir el Bahri. De oorspronkelijke naam van deze tempel is "djeser-djeseroe" (heilige der heiligen) en was bedoeld om te dienen als cultusplaats die haar het eeuwige leven na haar dood zou verzekeren. Het is daarom niet verrassend dat de tempel uitingen van de politieke agenda van Hatsjepsot bevat. De verering van Hatsjepsot in de tempel van Deir el Bahri en het gehele architectonische ontwerp was bedoeld om haar positie tegenover die van Djehoetemes III, de wettige heerser van Egypte, te rechtvaardigen en te handhaven. De tempel als geheel benadrukt de goddelijkheid van Hatsjepsot en de goddelijkheid van haar koningschap. Deze lezing zal op deze aspecten ingaan en de geheimen van deze tempel onthullen.

De tempel van Deir el Bahri (foto Jan Koek)

dinsdag 18 april 2017 om 14.30 uur te Den Haag, Mehen Studiecentrum
Naunachte. Lezing door dr. Koen Donker van Heel

Naunachte trouwde op 12-jarige leeftijd met de 54-jarige Kenherchepesjef, schrijver in Deir el Medina. Tijdens haar tweede huwelijk met de werkmans Cha-em-noen baarde zij acht kinderen. Op latere leeftijd liet zij door de schrijver Amonnacht een testament opmaken waarin zij vier kinderen onterft, omdat zij zich niet om hun moeder bekommerden. Het testament bevindt zich tegenwoordig in Oxford, Ashmolean Museum. Koen Donker van Heel zal uitgebreid ingaan op deze familieverwikkelingen.

dinsdag 16 mei 2017 om 14.30 uur te Den Haag, Mehen Studiecentrum
The Egyptian Collection of the National Museum of Fine Arts in Havana (Cuba)
Lezing (in het Engels) door Irene Morfini

The collection of the National Museum of Fine Arts in Havana is considered the most important in South America. It includes more than 100 pieces, among them splendid reliefs of the New Kingdom, statues of gods, amulets, funerary stelae, ushabtis, canopic jars, a Book of the Dead of the XXI Dynasty and the sarcophagus of Tashebet of the XXII Dynasty, donated to Cuba in 1974 by Egyptian government for the help received in saving the temples of Nubia.

The publication of this catalogue is the result of a cooperation project with the Museum of Fine Arts of Havana, and has received the generous support from Mehen and from the Government of the Canary Islands. The lecture will illustrate the various phases of work in Cuba until the realization of the catalogue, focusing on the most significant pieces of the collection.

12 september 2017 om 14.30 uur te Den Haag, Mehen Studiecentrum
Amarna. Lezing door dr. Jacobus van Dijk

Nadere omschrijving volgt nog.

Mehendag op zaterdag 24 juni 2017 te Leiden, RMO om 13.00 uur

Deze speciale bijeenkomst voor de donateurs van Mehen heeft als gastspreker dit jaar dr. Willem van Haarlem van het Allard Pierson Museum te Amsterdam. De titel van zijn lezing is: De archeologische site van Hierakonpolis. Korte inhoud: Al meer dan 100 jaar wordt er gegraven in Hierakonpolis, halverwege Luxor en Aswan. De site bestaat uit een nederzettingheuvel in het vruchtbare land, bewoond gebleven tot in de Late Tijd, en vroege nederzettingenresten en begraafplaatsen aan de rand van de woestijn. Samen met Abydos behoorde Hierakonpolis tot het kerngebied in Boven-Egypte, van waaruit de vroegste staatsvorming zich heeft voltrokken. Het beroemde Narmerpalet, hier vandaan afkomstig, getuigt daarvan.

Jan Koek zal weer een dier als onderwerp nemen, deze keer zal de struisvogel in het middelpunt van de belangstelling staan.

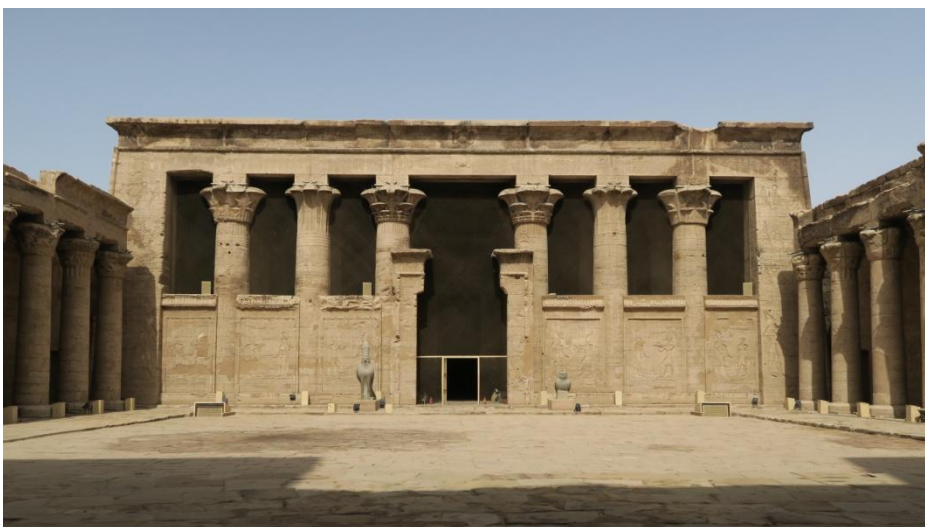

Hierakonpolis, "fort" van Chaschemoei (bron internet)

Zomercursus 2, 3 en 4 augustus 2017: De tempel van Edfoe.

De tempel van Edfoe is een van de best bewaarde tempels in Egypte. Op 23 augustus 237 v. Chr. is met de bouw van de tempel begonnen onder Ptolemaeus III; 180 jaar later op 5 december 57 v. Chr. tijdens de regering van Ptolemaeus XII was de decoratie van de tempel helemaal voltooid, hoewel de tempel al was ingewijd in jaar 70 v. Chr. Op de eerste twee Ptolemaeënvorsten na heeft de gehele dynastie aan deze tempel gebouwd. Het bouwinschrift zegt ook terecht: "... dit monument dat Zijne Majesteit (Ptolemaeus X) en zijn voorvaders gebouwd hebben".

Behandeld zullen worden de bouwinscriptie, diverse rituelen, de kroning van de valk, de reis van Hathor van Dendera naar Edfoe, de strijd tussen Horus en Seth en de mythe van de zonnescijf.

De voorhof van de tempel van Edfoe (foto Jan Koek)

Het exacte programma wordt later bekend gemaakt. In oktober 2017 bestaat de mogelijkheid om de tempel uitvoerig te bezichtigen en te bestuderen tijdens de dahabiyareis.

Voor de Dahabiyareis in oktober zijn nog twee hutten beschikbaar. Zie www.mehen.nl

De Egyptische collectie in het “Musée des Confluences” te Lyon

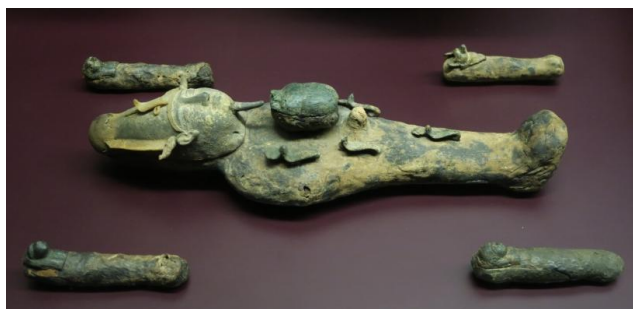
Het voormalige museum Guimet (Musée d'Histoire Naturelle) is in 2015 heropend als Musée des Confluences (zie foto op pagina 1). Het museum ligt op het punt waar de Rhône en de Saône bij elkaar komen en is een monumentale structuur van metaal en glas. Vanaf het dak van het museum heeft men een adembenemend uitzicht over de stad en de omgeving van Lyon. Het museum vertelt het verhaal van de geschiedenis van de mensheid en de geschiedenis van het leven. Vier personen hebben een belangrijke rol gespeeld in de geschiedenis van de Egyptische collectie van het museum Louis Lortet (1836-1909), schrijver o.a. van *“Faune momifiée de l'ancienne Égypte”*, Ernest Chantre (1843-1924), Claude Gaillard (1861-1945) en Emile Guimet (1836-1918).

Van de ongeveer 4900 voorwerpen uit het oude Egypte is een flink aantal te zien, zoals een sfinx uit Medamoud en de mummie van Taoebastet (Grieks-Romeinse tijd). Verder veel voorwerpen die werden meegegeven in het graf (sjabti's, kanopenvazen, amuletten, schminktabletten in diverse vormen, amuletten, een bootje in de vorm van een krokodil). Bijzonder zijn twee mannenbeeldjes met baarden uit Gebelein uit de predynastieke tijd (3800-3100 v.Chr.). In de zaal ‘Espèces, la maille du vivant’ staat een vitrine met een selectie uit de 2500 dierenmummies, een van de grootste collecties ter wereld. Een van de vele dierenmummies is die van een spitsmuis, op de foto is de mummie nog in de houten sarcofaag te zien.

Sarcofaag met spitsmuis, 4 bij 12 cm, hout, en palet in de vorm van een schildpad (foto's Jan Koek)

Louis Lortet vond aan het begin van de 20^e eeuw in Gebelein twee zogenoemde “hommes barbus”. Zij behoren tot de meest opmerkelijke objecten uit de predynastieke periode. De figuur op de foto is van breccia en is 50 cm lang. De tweede is van leisteen en meet 31,4 cm. Ze hebben geen armen en benen en hadden ingelegde ogen.

Beeldje van een man met een baard (predynastieke periode) en beeldje van Osiris (foto's Jan Koek)

De exacte omstandigheden van de vondst van deze beeldjes is niet bekend, Lortet noemt slechts dat hij ze heeft gevonden onder een laag klei die ook de predynastieke graven bedekte.

Het pseudo graan-Osirisbeeldje, waarschijnlijk uit het late Nieuwe Rijk, is door Lortet gevonden in de wadi Gabbanat el-Gouroud. Het Musée des Confluences is een van de weinige musea dat vondsten bezit uit deze wadi, behalve nog andere Osirisbeeldjes bevat de verzameling ook maskertjes van Osiris van was uit de Grieks-Romeinse Tijd, gevonden door Claude Gaillard.

Nieuwe tentoonstellingen (Ingrid van Sprakelaar)

In deze rubriek gaat het om nieuw bekend geworden tentoonstellingen of verlengingen; alle tentoonstellingen met voorwerpen uit het oude Egypte vindt u op onze website onder Musea/ Tentoonstellingen.

Onder de subkop "museumlijst" vindt u een lijst van musea over de gehele wereld met Egyptische objecten. Let u ook op de zogenoemde kleine collecties. De lijsten worden regelmatig bijgewerkt. Indien u de komende tijd naar de ons omringende landen gaat, raadpleeg de lijst, misschien is er net in die stad waar u bent, ook iets uit Egypte. De tentoonstellingen worden met sterren aangeduid, zodat u (ongeveer) weet of de tentoonstelling de moeite waard is.

Een tentoonstelling zonder * = een tentoonstelling met enkele Egyptische voorwerpen, een tentoonstelling met * = kleine tentoonstelling over Egypte, met ** = middelgrote tentoonstelling over Egypte en een tentoonstelling met *** = belangrijke tentoonstelling over Egypte.

Hartlepool, Museum of Hartlepool

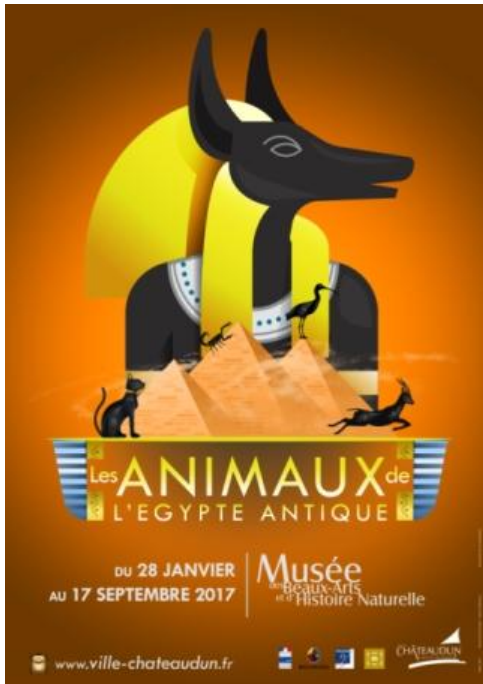
DUITSLAND

- Duisburg, Kultur- und Stadthistorisches Museum Duisburg: Die Götter beschenken. Van 3 december 2017 t/m 2018
- Essen, Ruhr Museum: Ausgegraben. Archäologie im Ruhr Museum. T/m 3 september 2017
- Hamburg, Museum für Hamburgische Geschichte: Kein Bier ohne Alster. Hamburg - Brauhaus der Hanse. T/m 12 maart 2017
- Hannover, Museum August Kestner: *O Isis und Osiris. Freimaurer und Ägypten. Van 1 september 2017 t/m 25 februari 2018
- Hannover, Niedersächsisches Landesmuseum Hannover: Silberglanz. Von der Kunst des Alters . Van 29 september 2017 t/m 18 februari 2018
- München, Egyptisch Museum: **Opening afdeling Kunst-Handwerk. Juli 2017
- München, Egyptisch Museum: Begegnungen – Skulpturen von Isolda Frepoli. Van 25 juni 2017 t/m onbekend
- Rosenheim, Lokschnuppen: Pharao. Leben im alten Ägypten. Van 24-3-2017 t/m 17-12-2017

EGYPTE

- Alexandrië, Bibliotheca Alexandrina: One God and Three Religions: Religious Tolerance in the Land of the Nile. T/m 15 april 2017

- Caïro, Egyptisch Museum: Egypt.. The Cradle of Religions. Van 25 januari 2017 t/m maart 2017 (?)

Châteaudun, Musée des Beaux-Arts et d'Histoire Naturelle en Milaan, Archeologisch Museum

FRANKRIJK

- Châteaudun, Musée Municipal des Beaux-Arts et d'Histoire Naturelle: *Les animaux de l'Egypte antique (De dieren van het Oude Egypte). Van 28 januari t/m 17 september 2017
- Marseille, Musée des Civilisations de l'Europe et de la Méditerranée: Après Babel, Traduire (Na Babel, Vertalen). T/m 20 maart 2017

ITALIË

- Milaan, Archeologisch Museum: **Milano in Egitto. Gli scavi di Achille Vogliano a Tebtynis e Medînet Mâdi (Milaan in Egypte. De opgravingen van Achille Vogliano in Tebtunis en Medinet Madi). Van 20 april 2017 t/m 15 december 2017
- Milaan, Mudec: **Egitto. Van 13 september 2017 t/m onbekend
- Rome, Museo Scultura Antica Giovanni Barracco: *All'Ombra delle Piramidi. La mastaba del dignitario Nefer (In de schaduw van de piramiden. De mastaba van de hoogwaardigheidsbekleder Nefer). T/m 28 mei 2017
- Syracuse, Museo del Papiro "Corrado Basile": Immagini di restauro (Restauratiebeelden). T/m 26 maart 2017

NEDERLAND

- Leiden, Rijksmuseum van Oudheden: ***Goden van Egypte. 2018
- Leiden, Rijksmuseum van Oudheden: **200 jaar museumgeschiedenis (voorlopige titel). 2018

VERENIGD KONINKRIJK

- Hartlepool, Hartlepool's Maritime Experience - Museum of Hartlepool: **Writing for Eternity: Decoding Ancient Egypt. T/m 24 mei 2017
- Londen, The Petrie Museum of Egyptian Archaeology: *Exporting Egypt: where, why, whose? Van 31 januari t/m 29 april 2017

VERENIGDE STATEN

- Ann Arbor, Kelsey Museum of Archaeology: *Excavating Archaeology at the University of Michigan, 1817-2017. Van 18 oktober 2017 t/m 21 januari 2018
- Boston, Museum of Fine Arts: Past Is Present: Revival Jewelry. Van 14 februari 2017 t/m 19 augustus 2018

Ancient Round Temples Discovered In Sudan: Architecture Unique To The World

Norman Byrd, February 11, 2017

Archaeologists have unearthed three ancient temples in Sudan that are unlike any other buildings on Earth. The temples' basic structural difference is what makes them unique: They are round. And the lead archaeologist at the site believes that the discovery will alter the way the world thinks about Africa.

Agence France-Presse (AFP) reported this week that veteran archaeologist Charles Bonnet, who has worked extensively in Sudanese archaeology, insists that the three newly announced temples are unlike anything that has ever been discovered.

"This architecture is unknown... there is no example in central Africa or in the Nile Valley of this architecture."

Although the round and oval temples were discovered last year, the structures have been dated from 1,500 to 2,000 BCE and are located near the famed archaeological site of Kerma in northern Sudan. In fact, they were found only a few hundred meters from Kerma in a place called Dogi Gel ("Red Hill"), an area that Bonnet and his archaeological team has been excavating for decades.

The 83-year-old expert marveled at the uniqueness of the discovery.

Charles Bonnet geeft uitleg in Dokki Gel (foto Jan Koek)

"At Kerma the architecture is square or rectangular shaped... and here just a kilometer away we have round structures. We don't know of many round temples in the world... we don't have examples to compare."

Bonnet told *AFP* that researchers have found Africa's ancient past a mystery. The latest finds should offer insights into that mysterious past, he believes, especially since the structures appear to have no analogue. The three round temples are even distinct from the two major architectures of the region — Egyptian and Nubian.

"Nobody knows this architecture... It's completely new," he said of the site's temples. "There are no roots today in Africa and we have to find these roots... this is the secret of Africa."

Overzicht van Kerma (foto Jan Koek)

Bonnet has worked the Sudan sites for over 50 years and has been instrumental in promoting the now accepted position that ancient Sudan was autonomous of Egypt. He has dug into the past at Kerma, an ancient Nubian kingdom that flourished from 2,500 to 1,500 BCE, and uncovered a separate history (where, before, it was accepted that the Nubian kingdoms were satellites to the mighty Egyptian states). Through his work, such as the unearthing of the seven "black pharaohs" (granite statues of Sudan's Nubian rulers) not far from the banks of the Nile, it was revealed that Nubia was home to rich deposits of gold, ivory, and ebony.

But Bonnet now believes there is so much more to the story. His team also uncovered "enormous fortifications" at Dokki Gel.

"That means this part of the world was defended by a coalition, probably of the king of Kerma with people coming from Darfur and from central Sudan" to stand against the ancient Egyptians, who were always positioning themselves to control trade and commerce in central Africa.

Bonnet says he is puzzled as to why the Egyptians, who colonized Nubia, would keep and maintain the round temples, but it appears that they did, whatever their reasons.

He is also convinced that there is more buried in Sudan's Nile Valley, that evidence of a number of kingdoms is still to be uncovered. He even predicts that Sudan just might give birth to its own specialized branch of archaeology.

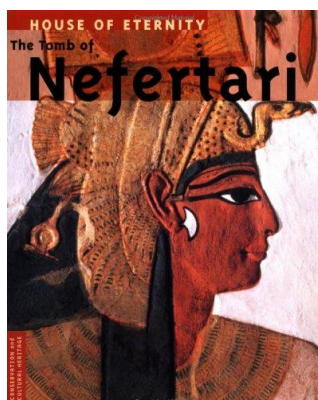
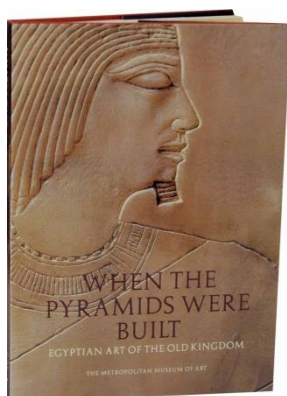
"We have here extraordinary history of the world," he said, "maybe after some years we will have Sudanology as strong as Egyptology."

Bron: <http://www.france24.com/en/20170210-sudan-archaeology-temples-discovered-kerma-dogi-ancient-bonnet-history>

Boekenverkoop Mehen

Mehen ontvangt regelmatig boeken voor de bibliotheek. Dubbele boeken worden voor een zacht prijsje verkocht, de opbrengst gaat naar het goede doel. Prijzen zijn excl. verzendkosten. De boeken kunnen ook opgehaald worden in het Mehen Studiecentrum tijdens de lezingen of na afspraak.

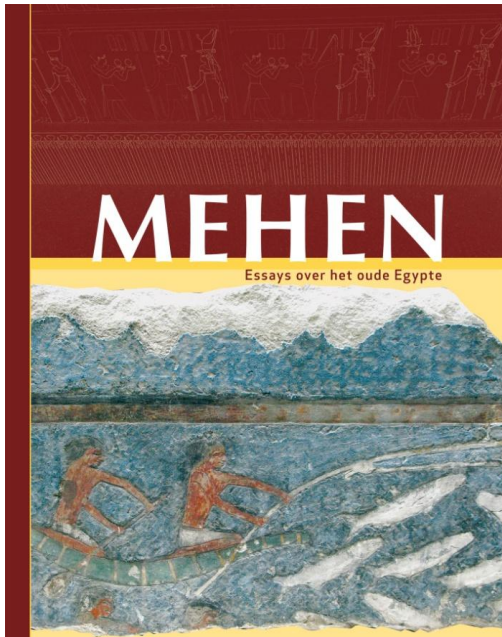
D. Arnold	When the Pyramids were built. Egyptian Art of the Old Kingdom. Metropolitan Museum of Art	€ 7,50
L. Couperus	Antiek Toerisme. Een roman uit Oud-Egypte	€ 2,00
Diverse auteurs	Farao's van de zon. Achnaton, Nefertiti, Toetanchamon. R.M.O.	€ 7,50
Diverse auteurs	Description de l'Egypte. Complete editie in dikke pocket.	€ 5,00
Diverse auteurs	L'art égyptien au temps des pyramides Catalogus van de tentoonstelling in Parijs in 1999	€ 10,--
J. McDonald	House of Eternity. The Tomb of Nefertari. Enkele plaatjes ingeplakt	€ 4,00
R. Drenkhahn	Die ägyptische Reliefs im Kestner-Museum Hannover	€ 5,00
M. El-Saghir	Das Statuenversteck im Luxortempel	€ 5,00
A. Gardiner	Egyptian Grammar, 1979	€ 10,00

M. Saleh/H. Sourouzian	The Egyptian Museum Cairo. Official catalogue. 1987	€ 5,00
H.D. Schneider	Beeldhouwkunst in het land van de farao's Leiden, RMO	€ 3,00
A.G. Shedid en M. Seidel	Das Grab des Nacht	€ 5,00
R. Stadelmann	Die grossen Pyramiden von Giza	€ 5,00
G. Vogelsang-Eastwood	De kleren van de farao.	€ 7,50
D. Wildung	De zwarte farao's. Koninkrijken aan de Nijl Catalogus van de tentoonstelling in Amsterdam 1997	€ 10,--
D. Wildung/S. Schoske	Nofret die Schöne. Die Frau im Alten Ägypten. Catalogus tentoonstelling Hildesheim 1984, 2 delen.	€ 6,--

Mehenboek, Essays over het oude Egypte 2016/2017

Het komende Mehenboek wordt een extra dikke uitgave voor 2016 en 2017; het wordt uiterlijk op de Mehendag gepresenteerd. Het is de bedoeling dat daarnaast eind 2017 nog een extra uitgave van Mehen komt over 1 onderwerp.

Cultusapel TT 16 (foto S. Onstine)

Het Mehenboek 2016/2017 zal maar liefst 14 artikelen en totaal 270 pagina's bevatten.

- Harco Willems: Nijloverstroming en irrigatie. Een reliëf van Nioeserra in Berlijn nader bekeken.
- Kathlyn Cooney: Hergebruik van mummiekisten in de 21^e dynastie
- Salima Ikram: Karavanen, kastelen en qanats, verkenning van de Charga Oase
- Ute en Andreas Effland: En toen kwam Osiris uit de onderwereld.
- Martin Hense: De reliëfs van de tempel van Berenike.
- Lyla Pinch-Brock: Edwin C. Brock en de restauratie van de sarcofaag van Merenptah
- Jan Koek: "Ik ben de geheimzinnige benoefvogel ..."
- René van Helden: Bakenchonsoe (B). Hogepriester van Amon in de 20e dynastie
- Fotoreportage: Graf van Amonnacht (TT 216)
- Suzanne Onstine: De levenscyclus van TT 16. De cultusapel van Panehsy en Tarenoe
- Wael Sherbiny: Het zogenoemde Tweewegenboek gedurende twee eeuwen
- Rikst Ponjee: Dynamiek van cultuur. Grieks-Romeinse grafstèles uit Abydos en Ternoethis
- Cássio de Araújo Duarte: Uitsluiting en acceptatie. De "gele mummiekisten" uit de 21e dynastie
- Elsbeth van der Wilt: Thonis-Heracleion, materiële cultuur aan de grens in de Egyptische delta

Voor alle betalingen inzake Mehen: rekeningnummer NL86INGB0671936387, BIC: INGBNL2A t.n.v. mevrouw B.J. Koek-Overvest e/o de heer J.G. Koek te Elst (U.).

Wij hopen u binnenkort bij één van onze activiteiten te ontmoeten.

Met vriendelijke groeten,
namens "Mehen"

Bep en Jan Koek

www.mehen.nl